

Dr. Keserű Barna Arnold¹

A KÚRIAI FELÜLVIZSGÁLAT LEHETŐSÉGEI AZ SZTNH DÖNTÉSEINEK MEGVÁLTOZTATÁSÁRA IRÁNYULÓ VÉDJEJYÜGYEKBE

Dr. Vida Sándor, az MTA doktora és a hazai iparjogvédelem, különösen a védjegyjog kiemelkedő alakja 2024 júniusában töltötte volna be 100. életévét. Ezt a cikket ünnepi köszöntésként szerettem volna neki ajánlani, de sajnos az élet közbeszólt, és a köszöntés helyett az emlékezés marad. Ezért tisztelettel emlékezve ajánlom e tanulmányt Vida Sándornak, akinek hét évtizedes munkássága mélyrehatóan alakította az iparjogvédelem területét, és Beck Salamon után is életben tartotta a hazai védjegyjogi szakirodalmat. Örömmre szolgált, hogy 2015-ben könyvismertető írására kért fel az akkor megjelent, Az Európai Bíróság védjegyjogi gyakorlata III. című könyvéhez. Nyugodjon békében, Professor Úr!

1. BEVEZETÉS

A jogorvoslathoz való jog a modern jogrendszerek egyik zárköve. Szoros összefüggésben áll a bírósághoz fordulás jogával, amely azt garantálja az egyének számára, hogy jogaikat és kötelezettségeiket független és pártatlan bíróság bírálja el. A jogorvoslathoz való jog kiindulópontja, hogy ezek a bíróságok (más hatóságok) sem tévedhetetlenek, ezért biztosítani kell a döntések felülvizsgálatának lehetőségét.

A jogorvoslathoz való jog ma már a nemzetközi jogban gyökerező emberi jog. Az 1948. december 10-én elfogadott Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata 8. cikke rögzíti, hogy „[m]inden személynek joga van az alkotmányban vagy a törvényben részére biztosított alapvető jogokat sértő eljárások ellen az illetékes hazai bíróságokhoz tényleges jogorvoslatért folyamodni”.

Az 1950. november 4-én Rómában kelt Emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (röviden Római Egyezmény) 13. cikke ugyan a hatékony jogorvoslathoz való jogot nevesíti, tartalmilag azonban a bírósághoz fordulás jogát rögzíti. Habár az 1984-ben elfogadott Hetedik Kiegészítő Jegyzőkönyv 2. cikke szól a fellebbezéshez való jogról, ez azonban csak a büntető ügyekre korlátozódik.

Az 1966-ban elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 2. cikk 3. pontja megköveteli a részes tagállamoktól, hogy az egyezségokmányban elismert jogok és szabadságok sérelme esetére hatékony jogorvoslatot kell biztosítani, és ebben az esetben az érintett szervtől különböző hatóságnak kell határozatot hoznia. Ez valójában csak egy alapjogi természetű jogorvoslatot követel meg, és nem a hazai jogunkból is ismert általános jogorvoslatot.

¹ Tanszékvezető egyetemi docens, SZE-DFK Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék, ügyvéd.

Az EU Alapjogi Charta 47. cikke a jogorvoslathoz való jogot a Római Egyezményhez hasonló szellemben fogalmazza meg, lényegében a bírósághoz fordulás jogaként, és nem fellebbviteli értelemben kezeli azt.

A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény eredeti szövegváltozata nem tartalmazta a jogorvoslati jogra vonatkozó utalást. Ez csak az 1989-es alkotmány-reform eredményeképpen került be az Alkotmány 57. § (5) bekezdésébe, miszerint „[a] Magyar Köztársaságban a törvényekben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bírói, államigazgatási vagy más hatósági döntés ellen, amely jogát vagy jogos érdekét sérti”. Lényegében ezt a rendelkezést vette át a 2012-ben elfogadott Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése, amely ma is változatlan formában hatályos.

Az alkotmánybírói gyakorlat alapján minden jogorvoslat lényeges eleme a „jogorvoslás” lehetősége, azaz a jogorvoslatnak szubsztanciálisan is tartalmaznia kell a jogsérelem orvosolhatóságát. A jogorvoslathoz való jog immanens tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetősége.²

2. AZ SZTNH DÖNTÉSEIVEL SZEMBENI JOGORVOSLATOK

A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban SZTNH) a jelenlegi közigazgatási struktúrában kormányzati főhivatalnak minősül.³ A kormányzati főhivatalokat a közigazgatás rendszerében a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény helyezi el. Eszerint a kormányzati főhivatalok a különös hatáskörű központi kormányzati igazgatási szervek közé tartoznak, amely típusba jelenleg két szervet sorolunk, az SZTNH-t, valamint a Központi Statisztikai Hivatalt.⁴

Az SZTNH ebbéli minősége miatt nem meglepő, hogy a szellemi tulajdon-jogokra vonatkozó egyes törvények mindenütt az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvényt (a továbbiakban Ákr.) rendelik alkalmazni háttérszabályként,⁵ noha viszonylag kevés tere marad az Ákr. érvényesülésének, mivel a törvények számos eltérést fogalmaznak meg. Az egyik jelentős eltérés az Ákr.-hez képest az iparjogvédelmi törvényekben a jogorvoslati rendszer felépítése. Az Ákr. hatálybalépésével a közigazgatásban is egy jelentős hangsúlyváltozás történt, ugyanis a közigazgatási szervezetrendszeren belüli jogorvoslati

² Váczi Péter: A hatékony jogorvoslathoz való jog a digitális szolgáltatások terén. *Közigazgatás Tudomány*, 2023. 2. sz., p. 75–76.

³ A találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban Szt.) 115/D. § (1) bekezdése.

⁴ A kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény 2. §-a és 34. §-a.

⁵ A védjegyek és földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény (a továbbiakban Vt.) 38. § (1) bekezdés, Szt. 45. § (1) bekezdés, A formatervezési minták oltalmáról szóló 2001. évi XLVIII. törvény 31. § (1) bekezdés, A használati minták oltalmáról szóló 1991. évi XXXVIII. törvény 27. § (1) bekezdés, A mikroelektronikai félvezető termékek topográfiájának oltalmáról szóló 1991. évi XXXIX. törvény 17. § (1) bekezdés.

lehetőség jelentősen leszűkült, és csak a törvényben meghatározott esetekben lehetséges ilyen eszközök alkalmazása. A két kérelemre induló jogorvoslati eljárás közül így a fellebbezési eljárás vált a másodlagossá, míg a közigazgatási per az elsődlegessé. Ezt a sorrendet önmagában az Ákr. szerkezeti felépítése is követi, ugyanis előbb szabályozza a közigazgatási pert, majd utána a fellebbezést.⁶

Az iparjogvédelmi ügyekben azonban – és most már kifejezetten a védjegyekre fókuszálva, de a többi oltalmi típussal párhuzamos módon – nem érvényesül az Ákr.-ben lefektetett jogorvoslati rendszer. Ezt a Vt. 46/A. § (1) bekezdés egyértelművé is teszi, amikor akként rendelkezik, hogy az SZTNH döntéseivel szemben nincs helye fellebbezésnek, közigazgatási pernek, felügyeleti eljárásnak, valamint ügyészi felhívásnak és fellépésnek.

A hagyományos közigazgatási jogorvoslati rendszer helyett a Vt. XI. fejezete egy sui generis jogorvoslati mechanizmust vezet be az ún. SZTNH döntésének megváltoztatására irányuló eljárás formájában. Ezen eljárás sajátossága, hogy ugyan egy közigazgatási határozattal szembeni bírósági felülvizsgálati lehetőségről van szó, az mégsem minősül közigazgatási pernek, hanem polgári nemperes eljárásnak, amelyre a Fővárosi Törvényszék kizárólagosan illetékes.⁷ Ezért ezt a típusú bírósági kontrollt nem a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény szerint kell lefolytatni, hanem elsődlegesen a Vt. anyagi és eljárásjogi szabályai szerint, szubszidiáriusan pedig a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban Pp.), illetve a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény szerint.

3. A KÚRIAI FELÜLVIZSGÁLAT ÚJRSZABÁLYOZÁSA

A fenti jogszabályok együttes olvasatából kirajzolódik, hogy az SZTNH döntéseinek megváltoztatásával kapcsolatos bírósági nemperes eljárásban a Pp. jogorvoslati rendszere az irányadó. A Vt. 93. §-a utal is arra, hogy a Pp. végzés elleni fellebbezésre vonatkozó szabályait (389-391. §) kell megfelelően alkalmazni az SZTNH határozatai esetén. Ebből pedig az is következik, hogy a Fővárosi Ítéletáblához történő fellebbezést követően a Pp. 406. § alapján kúrai felülvizsgálatnak is helye van, tekintettel arra, hogy nemcsak ítélettel, hanem az ügy érdemében hozott jogerős végzéssel szemben is lehetséges a felülvizsgálat. Az SZTNH döntéseinek felülvizsgálata pedig ilyen érdemi kérdésben hozott végzésnek minősül.

A 2018. január 1-jén hatályba lépett Pp. számos újdonságot vezetett be a hazai perjogba, és habár a kúriai felülvizsgálat intézményét megtartotta, azt azonban elég jelentősen átalakította. A bő százötven éves múltra visszatekintő felülvizsgálatnak mindig is kettős szerepe volt: egyrészt a jogszabálysértő döntésekkel szembeni rendkívüli jogorvoslatként alkalmas

⁶ Ákr. IX. fejezet.

⁷ Vt. 78–79. §.

volt a jogellenesség korrigálására, másrészt a jogegység megteremtésének is az eszköze volt, figyelemmel arra, hogy a legfőbb bírói fórum eseti ügyekben hozott döntéseinek az ítékezésben jelentős autoritása van, ami a mai korlátozott precedensrendszerünkben tovább fokozódott azáltal, hogy csak megfelelő indokolással térhetnek el a bíróságok a Kúria közzétett határozataitól, egyébként pedig kötik őket az ítékezés terén.

A Pp. kodifikációja során három szempont befolyásolta a felülvizsgálat szabályainak kialakítását. Az első a jogegységi feladat hatékony ellátása, a második a Kúria ügyterhének normalizálása, a harmadik pedig a felülvizsgálat jogorvoslati funkciójának megőrzése.⁸

A tanulmány szempontjából a felülvizsgálati eljárás két mozzanata érdemel vizsgálatot. Az egyik a felülvizsgálatból kizárt határozatok köre, a másik pedig az engedélyezési eljárás. E két témakör szorosan össze is kapcsolódik, egymásra épül.

A Pp. meghatározza azokat az eseteket, amikor a felülvizsgálat lehetősége kategorikusan kizárt (pl. elsőfokon jogerőre emelkedett döntések vagy a Kúria által hozott ítéletek). Ezek különösebb vizsgálatot jelen esetben nem igényelnek. Érdekesebb azonban a Pp. 408. §-a, amely a vagyoni jogi perekre vonatkozóan tartalmaz kizáró szabályt. Eszerint ugyanis nincs helye felülvizsgálatnak olyan vagyoni jogi perben, amelyben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték az ötmillió forintot nem haladja meg, vagy – értékhatártól függetlenül – azon vagyoni jogi perekben, ahol az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indokolásra utalással hagyta helyben.

A vagyoni jogi perekre vonatkozó fenti kizáró szabály azonban nem abszolút korlát, mivel a Pp. lehetővé tette azt, hogy ezen ügyekben is lefolytatható legyen a felülvizsgálati eljárás, de csak akkor, ha ennek a Pp.-ben meghatározott feltételei fennállnak, és a Kúria külön határozatot hoz a felülvizsgálat engedélyezése tárgyában. Azaz ezekben az esetekben a Kúria azt dönti el elsőként, az ügy érdemi vizsgálata nélkül, hogy engedélyezhető-e egyáltalán a felülvizsgálat. Erre akkor kerülhet sor, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata a (1) joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása, vagy (2) a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége, vagy (3) az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban EUB) előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége miatt indokolt. Ezek az esetek mérlegelést igényelnek, szemben a negyedik engedélyezési okkal, ahol a Kúria köteles engedélyezni a felülvizsgálati eljárást, ha a jogerős ítélet a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltér (ez is a korlátozott precedensrendszer bevezetésének az eredménye). Amennyiben ezen feltételek valamelyike fennáll, úgy a Kúria engedélyezi a felülvizsgálatot, és ezt követően bírálja el érdemben a felülvizsgálati kérelmet.

⁸ *Pomeisl András József: A Kúria felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos gyakorlata I. – Az engedélyezés alá eső ügyek köre és a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem alakí és tartalmi követelményei. Kúriai Döntések, 72. évf. 1. sz., 2024, p. 158–159.*

4. A VÉDJEJYÜGYEK MINT „VAGYONJOGI PEREK”

De miért is érdekesek a fenti szabályok? Védjejyügyek alatt a Vt. 37. §-ában említett védjejyügyeket értjük, így a védjejybitorlási perek nem tartoznak a vizsgálat körébe, mivel egészen más természetű eljárásokról van szó. A védjejyügyek közül jogorvoslati szempontból elsődlegesen azok az ügyek érdekesek, amelyek a védjejyügyek létezését érintő döntésekhez kötődnek. Ezek a védjejy lajstromozása tárgyában hozott határozatok, a megszűnés megállapítása tárgyában hozott határozatok, valamint a törlési eljárásban hozott határozatok. Elképzelhető ugyan más védjejyügyekben is jogorvoslat, például megújítási vagy megosztási eljárásban, illetve egyéb lajstromvezetési kérdésekben (például jogutódlás tudomásulvétele), de ezen ügyek rendkívül ritkán vagy soha nem kerülnek a Kúria elé.

Először is azt szükséges tisztázni, hogy a védjejyügyek a Pp. ügypopológijájában vajon minősülhetnek. Kiindulópontként szolgál a Kúria több eseti döntése is, amely szerint „a Pp. három pertípust különböztet meg: személyállapoti, személyiségi jogi és vagyonjogi pereket. A Pp. 7. § 18. pontja alapján vagyonjogi per az a per, amelyben az érvényesített igény a fél vagyoni jogain alapul vagy értéke pénzösszegben kifejezhető. A Pp. alapján *a vagyonjogi per fogalma a korábbi gyakorlathoz képest kiegészült azokkal a pénzösszegben nem meghatározható értékű perekkel, amelyekben a perben érvényesített igény a fél vagyoni jogain alapul.* A polgári jog ugyanis a felek személyi állapotát, személyiségi jogait és vagyoni viszonyait szabályozza – az utóbbi jogviszonyok tárgyában indított perek is vagyonjogi perek, mert alkalmasak arra, hogy a per által a felek vagyonában változás következzen be.”⁹

Egy nemzetközi védjejybejelentést részben elutasító határozattal szembeni megváltoztatási eljárásban a Kúria az engedélyezés során az alábbi állapította meg: „A Kúria több határozatában állást foglalt már abban a kérdésben, hogy az iparjogvédelemmel kapcsolatos per és nemperes eljárás vagyonjogi pernek (ügynek) minősül (Pfv.IV.20.751/2020/3., Pfv. IV.20.788/2020/4.). Ennek körében kifejtette, hogy a polgári jog a felek személyi állapotát, személyiségi jogait és vagyoni viszonyait szabályozza. A Pp. 7. § (1) bekezdés 18. pontja határozza meg a vagyonjogi per fogalmát, mely szerint vagyonjogi per az a per, amelyben az érvényesített igény a fél vagyoni jogain alapul, vagy értéke pénzösszegben kifejezhető. A kérelmező téves álláspontjával szemben, a védjejybejelentés tárgyában indult eljárás a Pp. alkalmazása szempontjából vagyonjogi ügynek minősül.”¹⁰

A Kúria Polgári Kollégiumának 1/2021. (VII.12.) PK-véleménye rendelkezik a felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről. A PK-vélemény 12. pontja elemzi a vagyonjogi per fogalmát, amely a korábbi eseti döntésekben kialakított gyakorlatot összegzi akként, hogy vagyonjogi pernek minősülnek a szerző vagyoni jogain alapuló szerzői jogi igények, illetve az iparjogvédelmi (peres és nemperes) eljárások is. A 13. pont pedig

⁹ Gfv.VII.30.408/2019/2.; Gfv.VII.30.307/2019/4., idézi *Pomeisl*: i. m. (8), p. 161.

¹⁰ Kúria Pfv.IV.20.476/2021/2. [8].

rögzíti, hogy a nemperes eljárásokra vonatkozó szabályok ugyan nem tartalmaznak utalást arra nézve, hogy a felülvizsgálat korlátozására, illetve a felülvizsgálat engedélyezésére vonatkozó szabályokat ezekben az eljárásokban is alkalmazni kell, a Pp. funkcionális hatályára (mögöttes jogszabályi jellegére), illetve a „megfelelő alkalmazás” követelményére figyelemmel a korlátozó szabályoknak a vagyoni jogi tárgyú nemperes eljárások körében is érvényesülniük kell.

Mindezekből tehát megállapítható, hogy a védjegyügyek a Pp. fogalomrendszerében vagyoni jogi perek, amelyek számszerűsíthető pertárgyértékkel nem rendelkeznek, ezért az illetékről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (3) bekezdése alapján 700 000 forintnak kell tekinteni a pertárgy értékét. Ekkora értékű vagyoni jogi ügyben pedig a felülvizsgálat főszabály szerint kizárt, és csak az engedélyezési eljárás sikeres lefolytatása esetén kerülhet sor az érdemi felülvizsgálatra.

5. A FELÜLVIZSGÁLAT ENGEDÉLYEZÉSÉNEK FELTÉTELEI A VÉDJEGYÜGYEKBEN

Az új Pp. hatálybalépését követően viszonylag sokára jutottak el az első védjegyügyek a Kúriához. Mivel ezeknek feltétele az SZTNH előtti eljárás lefolytatása, ahol a COVID-19 kirobbanása a tárgyalások megtartását sokáig akadályozta, és csak a hatósági szakasz befejezése után kerülhetett sor a bírósági szervezetrendszeren belüli jogorvoslatokra, az új Pp.-n alapuló kúriai döntések 2021-től találhatóak védjegyügyekben. Az OBH felületén elérhető anonimizált határozatok tárában kutatva 11 olyan ügy található, amely már új Pp. szerinti eljárásban zajlott, és védjegystatuszügyekre irányul (azaz nem védjegybitorlási ügyek, amelyek számarányukat tekintve gyakoribbak). Ezen ügyek közül mindössze kettő esetben engedélyezte a Kúria a felülvizsgálatot, és valójában ez a két ügy is összetartozik, mivel ugyanannak a jogosultnak az ábrás és szövegvédjegyének tényleges használatáról volt szó. A többi esetben azonban az engedélyezés elutasításra került. A Kúria ítéleteiben a már említett 1/2021. (VII.12.) PK-vélemény köszön vissza, amely az egyes engedélyezési feltételeket pontról pontra vizsgálja. Ezen védjegyügyek már alkalmasak arra, hogy a joggyakorlat számára is szintetizálható ismereteket összegezzünk.

5.1. A jogegység biztosítása

A PK-vélemény alapján a joggyakorlat egységének biztosítása mint engedélyezési ok akkor alkalmazható, ha a jogerős ítélet olyan elvi jelentőségű jogkérdést vet fel, amellyel kapcsolatban a Kúria jogegységi határozatban vagy a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közölt eseti határozatban még nem foglalt állást, és emellett ezen elvi jellegű jogkérdésben a bírói gyakorlat nem egységes, vagy a joggyakorlattól eltérő bírói döntés megismétlődésének a veszélye fennáll.

A részletes indokolás szerint a joggyakorlat egyége azt jelenti, hogy „a bíróságok között nincs eltérés a tekintetben, hogy az egyes jogszabályokat miként kell értelmezni, azaz mi a jogi norma alapvető tartalma, illetve azt hogyan kell alkalmazni. Ez az engedélyezési ok lehetővé teszi, hogy a Kúria az alsóbb fokú bíróságok felett megfelelő kontrollt gyakorolhasson, és az egységes ítélkezés követelményének megtartása érdekében az alsóbb fokú bíróságok számára – szükség szerint – irányt mutasson.” Belátható, hogy a kizárólagos illetékesség miatt a védjegyügyekben a jogegység biztosítása viszonylag könnyen megvalósul, hiszen de facto három bíróság néhány bírója alkotja ebben az országos joggyakorlatot, és a tipikusan felmerülő státuszkérdésekben már megszilárdult joggyakorlatról beszélhetünk.

Feltétel továbbá, hogy a felmerült jogkérdés elvi jelentőségű is legyen. A PK-vélemény szerint akkor elvi jelentőségű egy jogkérdés, ha az egy jogszabály rendelkezésének értelmezésével, az alkalmazandó norma alapvető tartalmával és az ahhoz kapcsolódó esetleges jogkövetkezményekkel összefügg.

Önmagában az a körülmény, hogy elvi jelentőségű jogkérdésben a Kúria még nem foglalt állást, nem elég a felülvizsgálathoz, ugyanis azt is szükséges alátámasztani, hogy az adott kérdésben a joggyakorlat nem egységes, vagy a bíróságok döntései nyomán a joggyakorlat egységének megbomlása feltételezhető. Erre nem elégséges általánosságban hivatkozni, hanem a széttartó bírói gyakorlatot ügyszámokkal megjelölve be kell mutatni. Annak érdekében, hogy az elsőfokú döntések ne alapozhassák meg a felülvizsgálatot, kizárólag a másodfokon jogerőre emelkedett döntések hivatkozhatóak meg a jogegység megbomlásának igazolására. A védjegyügyekben – és más hasonló iparjogvédelmi ügyekben – ez kizárólag a Fővárosi Ítéltábla döntéseit jelentheti, ahol az ügyelosztási rend szerint két tanács foglalkozik iparjogvédelmi ügyekkel. Ez viszonylag szűk teret hagy a széttartó joggyakorlatnak.

Egyedi ügyben a Kúria úgy foglalt állást, hogy az engedélyezés iránti kérelem alapján nem állapítható meg az engedélyezéshez szükséges követelményeknek a megléte, mert a kérelmező nem igazolta az eltérő, széttartó joggyakorlat fennállását, mivel annak megállapításához egymással ellentétes rendelkezéseket, jogi álláspontot tartalmazó határozatok bemutatása szükséges. A tartalmában elégtelen kérelem, amely a felvetett jogkérdésen túl csupán a jogszabálysértést részletezi, a felülvizsgálat kivételes engedélyezését nem alapozza meg.¹¹

Egy másik ügyben a kérelmező csupán előadta, hogy a „következetes bírói gyakorlatól eltérő döntés” miatt fennállhat az ismétlődés veszélye, nem jelölt meg azonban az engedélyezés alapjául szolgáló eltérő bírói döntéseket. Így nem volt megállapítható, hogy a felülvizsgálat engedélyezése a joggyakorlat egységének biztosítása érdekében indokolt.¹²

A védjegybejelentés megtévesztő jellegének megítélése szempontjából egységes a joggyakorlat abban, hogy azt esetenként, konkrét árujegyzék vonatkozásában kell megvizsgálni. Az eltérő jogi megítélést a tényállásbeli különbségek eredményezhetik.¹³

¹¹ Kúria Pfv.IV.20.553/2023/2. [32], Kúria Pfv.IV.21.207/2022/2. [31], Kúria Pfv.IV.20.775/2023 [24].

¹² Kúria Pfv.IV.20.476/2021/2. [13].

¹³ Kúria Pfv.IV.21.207/2022/2. [31].

Szintén nem volt megfelelő az eltérő joggyakorlat igazolására az Európai Unió Törvény-széke T-304/16. számú határozatának megjelölése és egyes megállapításainak idézése, mert a hivatkozott határozat a PK-vélemény 1. pontjában kifejtettekre tekintettel nem vehető figyelembe.¹⁴

A joggyakorlat egységének sérelmére csak a hazai bírósági joggyakorlat vehető figyelembe. Az SZTNH döntései, a hivatal módszertani útmutatója, az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala közzétett használati útmutatója és szakirodalmi cikkek nem vehetőek figyelembe. Önmagában a jogerős határozat vélt vagy valós jogszabálysértő volta sem elegendő ennek az engedélyezési oknak az alátámasztására.¹⁵

Annak megítélését, hogy elvi jelentőségű jogkérdésről van-e szó, nem lehet a bizonyítás eredményétől függővé tenni. Annak eldöntése, hogy az eljáró bíróság a mérlegelés körébe vont adatok és bizonyítékok egybevetése során jutott-e nyilvánvalóan helytelen és okszerűtlen következtetésre, már a felülvizsgálat engedélyezése iránti eljárási szakasz kereteit meghaladó, azokon túlmutató, a felülvizsgálati kérelem érdemi szakaszát jelentő kérdés.¹⁶

5.2. A joggyakorlat továbbfejlesztése

Habár kodifikációs szempontból a jogegység biztosításával azonos pontban [Pp. 409. § (2) bekezdés *a*) pont] található a joggyakorlat továbbfejlesztésének szükségessége mint engedélyezési ok, ez egy önálló jogalap, amelyet külön szükséges vizsgálni. Erre csak akkor lehet hivatkozni, ha az elvi jelentőségű jogkérdésben már van kialakult és egységes bírói gyakorlat, azonban annak fenntartása már igazolható. Ezt megalapozhatják a társadalmi és gazdasági viszonyok változása vagy jogszabályváltozás is. Védjegyügyekben különös súlyjal kell figyelembe venni az Európai Unió Bírósága döntéseit, figyelemmel arra, hogy az európai uniós védjegyjogi jogforrások ítélkezési gyakorlata – különösen a védjegyirányelv értelmezése – a nemzeti védjegyjogokra is hatást gyakorol. A PK-vélemény indokolása azt is kiemeli, hogy a jogtudományban felmerülő újabb doktrínák előretörése is alapot adhat a meglévő gyakorlat továbbfejlesztésére. A kortárs hazai védjegyszakirodalom korlátozott volta miatt nem valószínű, hogy ez gyakori hivatkozási alap lesz a Kúria előtt.

A fentiek alapján a Pp. 409. § (2) bekezdés *a*) pontjában szereplő első fordulat (jogegység hiánya) és második fordulat (joggyakorlat továbbfejlesztése) egymást kizáró pontok, mindkettő egyszerre nem állhat fenn, ahogy arra eseti döntéseiben a Kúria is rámutatott.¹⁷

A Kúria azt is megállapította, hogy a joggyakorlat továbbfejlesztésének igazolására nem elégséges „önmagában az a hivatkozás, hogy a joggyakorlat továbbfejlesztése azért indokolt, mert a felvetett elvi jelentőségű jogkérdésben a bírói gyakorlat nem áll összhangban az

¹⁴ Kúria Pfv.IV.21.031/2022/2 [21].

¹⁵ Kúria Pfv.IV.20.984/2022/2. [25]–[26].

¹⁶ Kúria Pfv.IV.20.775/2023/2. [18].

¹⁷ Kúria Pfv.IV.20.553/2023/2. [33], Kúria Pfv.IV.21.207/2022/2. [33].

EUB joggyakorlatával. Ennek alátámasztására egyrésztől nem alkalmasak a kérelmező által hivatkozott bírósági döntésekből kiragadott, az irányadó jogszabályi rendelkezés szövegének megfelelő megállapítások. Másrésztől a kérelmező nem hivatkozott olyan megváltozott körülményre, amelyre tekintettel a kialakult joggyakorlat a továbbiakban nem támogatható. Az Európai Unió irányelveivel harmonizált Vt. rendelkezései alapján kialakult joggyakorlat továbbfejlesztésének szükségességét az EUB kérelmező által hivatkozott – jogharmonizációt megelőzően hozott – döntései nem támasztják alá.”¹⁸

5.3. A felvetett jogkérdés különleges súlya, társadalmi jelentősége

A Pp. 409. § (2) bekezdés *b*) pontja alapján engedélyezhető a felülvizsgálat, ha azt a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége indokolja. A PK-vélemény iránymutatása szerint a jogkérdés különleges súlya akkor szolgálhat engedélyezés alapjául, ha nagy számban előforduló, új típusú ügyben merült fel. A jogkérdés társadalmi jelentősége pedig akkor állapítható meg, ha a jogkérdés a jogalanyok széles körét érinti. Nagy társadalmi jelentősége lehet egy jogkérdésnek akkor is, ha a jogsértő gyakorlat fenntartása másokat is a jogsértő gyakorlat folytatására ösztönözhet. De mindezek is csak akkor alkalmazhatóak, ha az adott jogkérdésben korábban a Kúria még nem foglalt állást közzétett ítélkezési gyakorlatában. Megjegyzendő, hogy ez utóbbi kitétel a Pp. normaszövegéből nem következik, így a PK-vélemény *contra legem* szűkítő jogértelmezést valósít meg.

Az önmagában még fel nem merült jogkérdés nem elegendő a felülvizsgálathoz, ugyanis a PK-vélemény alapján ha a felek olyan jogkérdés értelmezését kérik a Kúriától, amely bár új, de a jogegységet (jogbiztonságot) a jogkérdés megválaszolása annak csekély jelentősége vagy kisszámú gyakorlati előfordulása folytán nem érinti, a felülvizsgálatot nem indokolt engedélyezni.

A Kúria különleges súlyú és korábban nem vizsgált jogkérdésnek minősítette, hogy a tényleges használat követelménye úgy is teljesíthető, hogy licenciaszerződés nélkül, ráutaló magatartással egyoldalúan védjegyhasználati engedélyt biztosít a védjegyjogosult egy harmadik személy számára, figyelemmel arra, hogy a védjegyhasználati engedély és a licenciaszerződés nem azonos fogalmak.¹⁹

A Kúria elutasítja a felülvizsgálat engedélyezését, ha a kérelmező az érvei között nem fejt ki és nem igazolja, hogy a felvetett jogkérdés különleges súlyára tekintettel az egyedi ügyön túlmutatna.²⁰

Nem értékelte a kúria társadalmilag jelentős kérdésnek azt, hogy a szerzői műnek egy konkrét védjegybejelentés során való felhasználására ráutaló magatartással adott, tartalmá-

¹⁸ Kúria Pfv.IV.21.207/2022/2. [35].

¹⁹ Kúria Pfv.IV.20.012/2022/13 [37]., Kúria Pfv.IV.20.014/2022/12. [35].

²⁰ Kúria Pfv.IV.20.553/2023/2. [39].

ban és terjedelmében pontosan írásban nem azonosított felhasználási engedély értelmezhető-e akként, hogy azzal a felhasználó a szerzői műnek bármilyen későbbi, további védjegybejelentés során történő felhasználásához is hozzájárult.²¹

Nem elégséges az sem, ha a kérelmező csupán általánosságban hivatkozik arra, hogy az adott kizáró ok alkalmazása a védjegybejelentők széles körét érinti, ezért az ügynek társadalmi jelentősége lenne, ezt azonban semmilyen további indokkal nem támasztja alá.²²

A Kúria nem tartotta a társadalom széles körét közvetlenül vagy közvetett módon érintő kérdésnek, hogy a doménnevekkel mint a védjegyként lajstromoztatni kívánt megjelölés használatával történő megkülönböztetőképesség megszerzését alátámasztó hivatkozásokkal kapcsolatos magyar hatósági, illetve bírósági joggyakorlat ellentétes az Európai Unió Bírósága által kimunkált joggyakorlattal, szűkebb lehetőséget teremtve ezzel a nemzeti védjegybejelentési eljárást kezdeményezők számára, miközben a doméntulajdonosok száma az elmúlt 20 évben folyamatosan nőtt.²³

Az egyik eseti döntésben a Kúria akként foglalt állást, hogy a jogegység vélt sérelme önmagában nem alapozza meg a jogkérdés különleges súlyát.²⁴

5.4. Az előzetes döntéshozatali eljárás szükségessége

Abban az esetben, ha az uniós jog alkalmazása nehézségekbe ütközik, és a tartalma értelmezésre szorul, előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatására lehet szükség. A PK-vélemény szerint ez a körülmény csak akkor szolgálhat a felülvizsgálat engedélyezése alapjául, ha a fél az eljárás során már indítványozta az általa felvetett jogértelmezési kérdés EUB elé terjesztését, de azt a másodfokú bíróság elutasította, vagy arról nem határozott. Azaz ha a jogerős döntés meghozataláig a fél nem indítványozott előzetes döntéshozatali eljárást, akkor ezt már hiába teszi meg a felülvizsgálati eljárás engedélyezése során, azt el fogják utasítani, kivéve, ha a fél azért nem hivatkozhatott az uniós jog értelmezésének szükségességére, mert a számára kedvezőbb elsőfokú döntést a másodfokú bíróság megváltoztatta, és a másodfokú döntésből derül ki, hogy helye lenne előzetes döntéshozatali eljárásnak.

A Kúria kifejtette, hogy „az uniós jog értelmezésének szükségessége csak abban az esetben merülhet fel, ha az abban szereplő rendelkezés céljával, tartalmával összefüggésben a bíróságban kétely merül fel (Kúria Kfv.II.37.805/2021/14.). Ezzel szemben az adott esetben a felülvizsgálati kérelemben felhívott irányelvek rendelkezéseinek a nemzeti jogba való átültetése megtörtént, és ennél fogva a Vt. azoknak megfelelő, a kérelmezett által megjelölt szabályait kellett elsősorban értelmezni. Az implementált rendelkezések céljával, tartalmá-

²¹ Kúria Pfv.IV.20.748/2022/2. [16], [36], Kúria Pfv.IV.20.750/2022/2. [16] [36], Kúria Pfv.IV.20.749/2022/2 [16] [36].

²² Kúria Pfv.IV.20.476/2021/2. [16].

²³ Kúria Pfv.IV.21.031/2022/2 [15] [27].

²⁴ Kúria Pfv.IV.20.984/2022/2. [32].

val összefüggésben felmerülő kétség hiányában pedig az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése nem volt indokolt.²⁵

5.5. Eltérés jogkérdésben a korábban közzétett eseti döntéstől

A korlátozottprecedens-rendszerre való áttérést hozta magával a Pp. azon módosítása, hogy az ítélet jogi indokolásának tartalmaznia kell azokat az okokat is, amelyek miatt a bíróság jogkérdésben eltért a Kúriának a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától, vagy az arra irányuló indítványt elutasította.²⁶ A közzétett határozatok alatt a 2012. január 1-je után meghozott határozatokat kell érteni. Amennyiben a másodfokú bíróság egyáltalán nem vagy nem megfelelően indokolta, hogy miért tért el egy közzétett határozattól, akkor a felülvizsgálatot mérlegelés nélkül engedélyezni kell.

A Kúriának annak megítéléséhez, hogy mikor áll fenn az ügyek közötti jogkérdésben való eltérés, mindig esetről esetre kell vizsgálnia a megjelölt határozatokat. Az eltérés ugyanis nem ténybeli, hanem – azonos jogkérdést feltételezve – az adott ügyben alkalmazott jogszabály eltérő értelmezését jelenti.²⁷ A Kúria nem találta megállapíthatónak az azonos jogkérdést, ahol a korábbi kúriai határozat indokolása csak hivatkozott az Sztj. 42. § (3) bekezdésére, de ahhoz nem fűzött hozzá külön magyarázatot, még általánosítható jogértelmezést sem adott azzal kapcsolatban. Ha a felülvizsgálattal támadott határozat nem tartalmaz jogértelmezést abban a jogkérdésben, amelyre a felülvizsgálatot kérő fél az engedélyezési okot alapítja, fel sem merülhet annak lehetősége, hogy a Kúria a saját közzétett határozatától való eltérést vizsgálja.²⁸

Ezen engedélyezési ok csak akkor alkalmazható, ha a Kúria közzétett határozatától tér el a jogerős döntés. Alacsonyabb fokú bíróságok, így védjegyügyekben a Fővárosi Ítéltábla határozataira ezért nem lehet alappal hivatkozni a felülvizsgálat engedélyezése érdekében.²⁹

A korábbi határozattal való eltérésre nem elég csupán általánosságban hivatkozni. Az egyik eseti döntésében erre vonatkozóan a Kúria részletes útmutatást adott, miszerint a „félnek egyértelműen azonosítható módon – az eltéréssel érintett határozatok ügyszámának pontos feltüntetésével – meg kell jelölnie, hogy a jogerős határozat álláspontja szerint melyik közzétett döntéstől tér el. Az eltérés megjelölésének konkrétan kell lennie, pontos jogértelmezésre vonatkozó álláspontnak kell ütköznie pontos jogértelmezésre vonatkozó állásponttal. Az engedélyezést kérő félnek be kell mutatnia azt a lényegi háttérnyilvánást, a szükséges ügyazonosságot, ami az összehasonlítás alapfeltétele (Kúria Jpe. II.60.032/2022/5.). Ki kell továbbá munkálnia, hogy a támadott határozatot hozó bíróság

²⁵ Kúria Pfv.IV.20.012/2022/13. [31], Kúria Pfv.IV.20.014/2022/12. [29].

²⁶ Pp. 346. § (5) bekezdés.

²⁷ Kúria Pfv.IV.20.750/2022/2 [26], Kúria Pfv.IV.20.749/2022/2 [26].

²⁸ Kúria Pfv.IV.20.748/2022/2. [27]–[28], BH2021.165.

²⁹ Kúria Pfv.IV.20.775/2023/2 [17].

konkrétan melyik jogszabályi rendelkezésre vonatkozó mely jogértelmezést hol nem tartotta be, a felülvizsgálattal támadott határozat hol tért el jogkérdésben a Kúria közzétett jogértelmezésétől (Gfv.V.30.087/2023/2., Gfv.V.30.503/2022/2.).³⁰ Ebben az ügyben a kérelmező ugyan ismertette a BH2021.309 számát, azonban az ügy lényegi háttértényállását, a szükséges ügyazonosságot nem mutatta be. Ezért pontosan nem volt megállapítható, hogy e határozatnak mely indoka tért el jogkérdésben a jogerős végzéstől.

6. KONKLÚZIÓ

A fentiek alapján elmondható, hogy az új Pp. jelentős mértékben átalakította a kúriai felülvizsgálat lehetőségét. Azt megelőzően jogszabálysértésre hivatkozással nehézség nélkül felülvizsgálatért folyamodhattak a védjegyügyek peres felei. Ugyanis még a régi Pp. hatálya alatt – 2017. 12. 31-ig – a vagyoni jogi pereket a törvény nem definiálta, és a joggyakorlat azt szűkítően értelmezte. Akkor is létezett ugyan a hárommillió forintot meg nem haladó vagyoni jogi perek vonatkozásában a felülvizsgálat kizártságát kimondó szabály,³¹ azonban akkor az iparjogvédelmi nemperes eljárásokat még nem sorolták ebbe a körbe. Az 1/2009. polgári jogegységi határozat utal rá, hogy az akkori bírói gyakorlat szerint vagyoni jogi pernek az a jogvita minősült, ahol a perben érvényesített követelés értéke pénzüsszegben kifejezhető, ennél fogva pedig a kereset tárgya szükségképpen pénzkövetelés.³² Így azon ügyek – például az iparjogvédelmi nemperes eljárások –, amelyekben a pertárgyérték nem volt meghatározható, nem minősült vagyoni jogi pernek, és így a felülvizsgálati kizáró szabály sem volt alkalmazható.

Mivel ez előre nehezen kalkulálható ügyterhet generált a Kúria számára, az új Pp. 7. § 18. pontja akként definiálta a vagyoni jogi pert, hogy a pénzüsszegben kifejezhető pertárgyérték mellett azt a peres igényt is vagyoni jogi pernek kell minősíteni, amely a fél vagyoni jogain alapul. A fentebb idézett kúriai döntések pedig azt támasztják alá – egyébként a védjegyek funkciójából következően helyesen –, hogy a védjegyügyek a felek vagyoni jogaihoz kapcsolódnak.

A vagyoni jogi per fogalmának ilyen irányú kiterjesztése jól láthatóan azt eredményezte, hogy védjegyügyekben az SZTNH döntésével szemben a kúriai felülvizsgálat szinte lehetlenné vált. Az eddigi példákon keresztül a kúriai gyakorlat kifejezetten szigorúan kezeli a felülvizsgálat engedélyezésének feltételeit, nota bene a PK-vélemény a Pp. törvényszövegénél szigorúbb követelményeket támaszt, és ezen feltételek együttes fennállása már viszonylag ritkán fordul elő a védjegyügyekben. A perbeli jogkérdések ugyanis tipikusan az abszolút kizáró okok fennállása, az összetéveszthetőség megítélése és esetlegesen más megszűnési vagy törlési okok értelmezése köré csoportosulnak. Ilyen értelemben a Kúria elé kerülő

³⁰ Kúria Pfv.IV.20.775/2023/2 [20].

³¹ A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 271. § (2) bekezdés.

³² Ezzel egybehangzóan lásd *Pribula László*: Hatásköri és illetékességi szabályok az új polgári perrendtartásban. Jogtudományi Közlöny, 72. évf. 6. sz., 2017, p. 262.

lehetséges jogkérdések köre az SZTNH döntésének megváltoztatása miatti védjegyügyekben viszonylag szűk, ez pedig azt eredményezi, hogy a korábban hivatkozott jogorvoslati funkció szerepét a felülvizsgálat már nem tudja betölteni, és a jogszabálysértő másodfokú döntéssel szemben – csupán amiatt, hogy jogszabálysértő – további rendkívüli jogorvoslatnak már nincs helye. Ez pedig ahhoz vezet, hogy a Fővárosi Ítéltábla döntései egyre jobban felértékelődnek a védjegyügyekben történő jogértelmezés terén.

A felülvizsgálati lehetőség beszűkülésével érdemes lehet egy másik alternatívát is megvizsgálni. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. § (1) bekezdése szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha a döntés az Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, vagy azok nem állnak rendelkezésre. Utóbbi követelmény csak a rendes jogorvoslatot foglalja magában, rendkívüli jogorvoslatot – így a kúriai felülvizsgálatot – nem szükséges igénybe venni. Személyiségvédelmi ügyekben évek óta jól látható a tendencia, hogy a személyiségi jogok és az alkotmányos alapjogok közötti szoros korreláció miatt (tulajdonképpen az alapjogok egyik védelmi formája a polgári jogi személyiségvédelem) ezen ügyekben előszeretettel fordulnak a felek az Alkotmánybírósághoz, emiatt az alkotmányjogi panaszok tekintélyes része személyiségvédelmi tárgyú.

A hazai szakirodalom már többször is foglalkozott azzal, hogy a szellemi tulajdon-jogok, így köztük a védjegyek is, az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatában és a magyar Alkotmánybíróság gyakorlatában is élvezik az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való jog védelmét.³³ Így elképzelhető a jövőben egy olyan hangsúlyeltolódás, hogy a kúriai felülvizsgálat helyett a felek inkább az Alkotmánybíróságnál próbálják a jogsértőnek vélt jogerős döntésekkel szemben az igazukat keresni arra hivatkozással, hogy az adott védjegyügyben (és más iparjogvédelmi ügyben) hozott döntés az Alaptörvényben biztosított tulajdonhoz való jogot sérti. Ennek a megoldásnak is vannak azonban korlátai, mivel az alkotmányos tulajdonvédelem csak a már megszerzett védjegyekre terjed ki, a védjegybejelentésekre mint függő jogi helyzetben lévő jogokra nem.³⁴ Ezért a lajstromozási kérdésekben ez nem járható út, de megszűnés-megállapítási és törlési vagy egyéb lajstromvezetési ügyekben igen.

³³ *Vida Sándor*: Védjegybejelentés oltalma – emberi jogi eszközökkel? Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 9. (119.) évf. 3. sz., 2014. június; *Keserű Barna Arnold*: A szellemi tulajdon fenntartható fejlődés szolgálatában I. A szellemi tulajdon-jogok hatása a fejlődésre. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 10. (120.) évf. 4. sz., 2015. augusztus; *Keserű Barna Arnold*: A fenntartható fejlődés hatása a szellemi tulajdon-védelem rendszerére. Dialóg Campus, Budapest, 2019, p. 92–100: <https://tudasportal.uni-nke.hu/xmlui/handle/20.500.12944/14748>, 2024. 02. 04; *Orosz Dzszenifer, Sonnevend Pál*: A tulajdonhoz való jog, in *Jakab András, Könczöl Miklós, Menyhárd Attila, Sulyok Gábor* (szerk.): Internetes Jogtudományi Enciklopédia (Alkotmányjog rovat, rovatszerkesztő: *Bodnár Eszter, Jakab András*): <http://ijoten.hu/szocikk/a-tulajdonhoz-valo-jog> (2023).

³⁴ 3115/2013. (VI.4.) AB határozat [34].